

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

Barns inflytande i förskolan

- är det någon skillnad mellan en Reggio Emilia inspirerad förskola och en icke profilerad förskola?

En intervjustudie om fyra förskollärares synsätt på barns inflytande.

Martina Andersson

December 2011

Examensarbete, högskolenivå 15 hp

Pedagogik

Lärarprogrammet mot förskola och fritidshem

Handledare: Johan Liljestränd, fil. dr
Examinator: Peter Gill, professor

Förord

Jag vill tacka de forskollärare som gett mig möjlighet att titta närmare på ämnet genom att ställa upp på intervjuer mitt i deras hektiska schema med inskolningar och annat nu under hösten och min handledare Johan Liljestränd som funnits tillgänglig i tid och otid för att besvara alla mina frågor.

Med vänliga hälsningar Martina Andersson hösten 2011

Andersson, M. (2011). Barns inflytande i förskolan - är det någon skillnad mellan en Reggio Emilia inspirerad förskola och en icke profilerad förskola? En intervjustudie om fyra förskollärares synsätt på barns inflytande . Examensarbete i lärarprogrammet. Gävle: Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

Detta är ett examensarbete om fyra förskollärares syn på barns inflytande och syftet är att jämföra, en så kallad komparativ studie, Reggio Emilia inspirerade förskolors syn med icke profilerade förskolors. Studien genomfördes i form av intervjuer med fyra förskollärare på två olika icke profilerade förskolor och på två olika Reggio Emilia inspirerade förskolor. Samtliga är kommunala .

Enligt litteratur och forskning som ingår i studien så är barns inflytande och känsla av delaktighet en förutsättning för lärande. Det är också en förutsättning för att barn ska förstå innebörden i begreppet demokrati att de på förskolan introduceras till vad begreppet innebär. Förskolan ska lägga grunden till de demokratiska medborgare som samhället efterfrågar och detta är också utförligt beskrivet i Lpfö 98 som de icke profilerade och Reggio Emilia inspirerade förskolorna följer. Däremot är inte alla förskolor skyldiga att följa gällande läroplan. De enskilt drivna förskolorna har möjlighet att välja om de vill följa läroplanen men de kan också välja att inte använda den. Då gäller istället riktlinjer som kommunen tagit fram.

Resultatet av denna studie blev att det inte var så stora skillnader mellan de icke profilerade kontra de Reggio Emilia inspirerade. Det visade sig istället att det fanns mer likheter än skillnader på synsättet på barns inflytande i de fyra förskolorna som deltog i studien. Likheter som trädde fram i resultat var att de var ense om att för att kunna anta barnperspektiv måste man lära känna barnet som individ och lyssna, detta vare sig de jobbade på en profilerad förskola eller inte. Samtliga tyckte att verksamheten bygger på barnen och deras intressen speciellt vid temaarbeten. Att barnen har inflytande är viktigt och att de har möjlighet att välja aktiviteter på förskolan. Olikskheterna handlar om hur de två pedagoger som arbetade på de två icke profilerade förskolor som deltog i studien ansåg sig ha bristande resurser när det gäller personal för att kunna arbeta på det sätt de önskade. En av de pedagoger som arbetade på en Reggio Emilia inspirerad förskola ansåg sig däremot ha tillräckliga resurser i form av personal för att kunna arbeta så som de önskade med bland annat mindre grupper och valmöjligheter för barnen ifråga om både utevistelse och innevistelse. De kunde också arbeta med stationer där barnen själva fick välja aktivitet.

Nyckelord: Barnperspektiv, barns inflytande, delaktighet, demokrati, förskolan, Reggio Emilia

Innehållsförteckning

1 Inledning	9
1.1 Syfte	9
1.2 Frågeställning	9
2 Bakgrund	11
2.1 Profilerad eller icke profilerad förskola	11
2.2 Barnperspektiv och barns perspektiv	12
2.3 Reggio Emilia	13
3 Metod	14
3.1 Urval	14
3.2 Genomförande	14
3.3 Tillförlitlighet	16
3.4 Felkällor	16
3.5 Etiska överväganden	16
4 Resultat & Analys	17
4.1 Resultatanalys	19
4.2 Likheter	19
4.3 Olikheter	20
4.4 Resultatdiskussion	21
5 Referenser	24
6 Bilagor	26
6.1 Bilaga 1 Informationsbrev	26
6.2 Bilaga 2 Intervjufrågor	28

1 Inledning

Med denna studie vill jag undersöka hur stora skillnader det egentligen är mellan Reggio Emilia inspirerade förskolor och de icke profilerade förskolorna då det gäller pedagogernas syn på barns inflytande och hur det ser ut i praktiken. Hur pedagogernas egen bild ser ut och hur de går tillväga för att göra barnen delaktiga i förskolans verksamhet.

Det var mitt första möte med Reggio Emilia filosofin som väckte tanken hos mig att själv välja att läsa till förskollärare då jag blev så inspirerad av deras synsätt på barn och deras kompetens. Det var något nytt och tankeväckande att se barnen som lärare istället för tomma kärl som ska fyllas med kunskap från de vuxna. Jag möttes av en ömsesidig respekt som jag inte tidigare mött i den traditionella förskolan och skolan under min egen skolgång. Malaguzzis tankegångar om att det i första hand handlar om att samarbeta med barnen (Grut, 2008) är tilltalande men är detta synsätt verkligen exklusivt för de Reggio Emilia inspirerade förskolorna. Kan det vara så att det inte är pedagogiken i sig som är viktig utan helt enkelt vilken barnsyn man har. Kan det vara så att detta ligger i tiden och att det kanske inte längre skiljer sig så mycket åt mellan de olika förskolornas synsätt på barns inflytande som tidigare.

Malaguzzi talar om, precis som Läroplanen för förskolan, Skolverket (2010) att barnen ska göras till fullvärdiga medborgare i ett demokratiskt samhälle och detta arbete startar på förskolan där pedagogerna ska verka för ett demokratiskt klimat. En av grundidéerna till hela Reggio Emilia filosofin var att skapa medborgare som inte blint följer strömmen utan vågar ifrågasätta gängse normer som en direkt följd av andra världskriget. De var helt enkelt rädda att mönstret skulle upprepas (Lärarnas nyheter, 2011).

I Sverige lever vi i en demokrati och det kan ses som en självklarhet då vi redan är vana vid att gemensamt styra över vårt samhälle att föräldrar även ska kunna ges valmöjlighet att välja förskola. Idag har vi möjlighet att välja mellan en icke profilerad förskola eller en som är profilerad som Reggio Emilia, Waldorf, Montessori m.fl.

Nikolajeva (2004) menar att barn uppfattas som andra klassens medborgare som inte har något ekonomiskt kapital och därmed inte heller någon röst i samhället. De har inte någon rösträtt men vad är det som säger att de ändå inte har någon talan eller förtjänar respekt? Även Johansson och Pramling (2003) är inne på samma spår då de talar om att barn har mycket små möjligheter till integritet då de alltid är underordnade i relation till vuxna. Vi vill som vuxna ha inflytande över vårt liv och ur ett demokratiskt perspektiv så har barnen samma rättigheter att påverka sin vardag som alla andra. I Lpfö 98 finns tydliga riktlinjer om att barnen ska delta i utformningen av verksamheten och att förskolan ska lägga grunden till barnens förståelse för vad demokrati innebär.

Då barnen alltså enligt många redan befinner sig i underläge är det då inte ännu viktigare att vi visar dem de möjligheter som finns i vårt demokratiska samhälle att göra sin röst hörd och hur man går till väga? Förskolan har som uppdrag att lägga grunden till detta och det kan då var intressant att se på om det finns olikheter mellan de profilerade förskolorna och de icke profilerade då det gäller de olika förskolornas synsätt och speciellt när det gäller barnens rätt att påverka verksamheten och hur de får vara delaktiga i planeringen av verksamhetens utformning. Detta är barnens första möte med vårt samhälle och en del av den grund som ska forma dem till de goda samhällsmedborgare som både Malaguzzi och Lpfö 98 talar om.

1.1 Syfte

Syftet är att undersöka om det finns skillnader på synsättet på barns inflytande när det gäller en Reggio Emilia inspirerad förskola jämfört med en icke profilerad förskola, Hur ser pedagogerna själva på detta och vad är deras uppfattning om sin egen förskola?

1.2 Frågeställning

Är det någon skillnad på barns inflytande på verksamheten i en icke profilerad förskola idag i jämförelse med en Reggio Emilia inspirerad förskola?

2 Bakgrund

I det svenska samhället lever vi i en demokrati där vi gemensamt tar ansvar och vi är införstådda med att demokrati även betyder valmöjligheter. I det här fallet syftar jag på de valmöjligheter som finns då det gäller förskolor och olika profileringar. Föräldrar har idag ett stort utbud att välja mellan då de ska välja förskola åt sina barn. Varför har vi då dessa förskolor och vilket behov av dem har vi?

Då vi talar om demokrati menar vi också delaktighet och detta syftar både till barns och vuxnas delaktighet och inflytande. Pramling och Sheridan (2003) menar att delaktighet och engagemang är en förutsättning för lärande och meningsskapande. Ett demokratiskt samhälle förutsätter medborgarnas deltagande och en del av att vara förälder är att ge sina barn möjlighet att ta del av det som man tror är det bästa för sina barn. Tyvärr är det svårt att göra barnen delaktiga i beslutet om vilken förskola de ska skrivas in på då de ofta är för små för att kunna förstå vad det handlar om. Istället får föräldrarna försöka välja det de tror är det bästa för det egna barnets behov.

2.1 Profilerad eller icke profilerad förskola

Då vi alla är individer med olika behov så är det naturligt att det även finns förskolor med inriktningar som ska passa den ena individens behov bättre än den andres. Det kan vara faktorer som var i landet som spelar roll i valet av förskola. På landet kanske inte ute pedagogiken känns lika viktig då barnen av naturliga skäl vistas ute mer än de som bor i stadsmiljö. Detta kan vara ett skäl till att det finns ett större utbud av förskolor med ute profilerad i och runt städernas stadskärnor än det finns på landsbygden. Å andra sidan är valet av förskola högst individuellt men styrs också av vilka valmöjligheter som finns i det egna närområdet och antalet platser. Det är inte alltid det finns plats på den förskola föräldrarna valt i första hand. Att det finns valmöjligheter är positivt men om det är bättre att välja än profilerad förskola framför en icke profilerad är upp till var och en att ta ställning till. En icke profilerad har fördelen att kunna välja vilka teorier de vill arbeta efter och kan välja väl valda bitar istället för en förskola som är profilerad mot en viss inriktning. De har alltså större frihet och valmöjligheter då det gäller verksamheten.

Enligt en undersökning som Svenskt näringsliv (2011a) tagit fram är föräldrar mer nöjda med enskilt drivna förskolor än de som har sina barn i kommunalt drivna förskolor. Detta gäller speciellt resurser som tillräckligt med personal vilket föräldrarna till barn i de kommunala förskolorna inte är lika nöjda med. Detta strider mot tidigare uppfattning att de privata förskolorna enbart drivs i vinstsyfte och därför inte tillhandahåller de resurser som efterfrågas. En artikel ur Svenskt näringsliv (2011b) visar på att kommunen inte längre ser de privata förskolorna som något negativt utan välkomnar istället den möjlighet som de innebär då det gäller att kunna erbjuda förskoleplats till alla som har behov. Kommunen menar att de privata förskolorna oftast har enklare att komma igång fortare med sin verksamhet samt att hitta lämpliga lokaler. I sin tur så leder detta synsätt automatiskt till att valmöjligheterna ökar för föräldrarna att välja den förskola som tilltalar dem själva och att utbudet ökar då det gäller olika profileringar.

Idag har vi förskolor som är profilerade mot till exempel Reggio Emilia, Montessori eller ”I ur och skur” pedagogiken, för att nämna några. Dessa har olika fokus.”I ur och skur”

pedagogiken står utevistelsen i fokus och precis som i Reggio Emilia filosofin framstår miljön som den tredje pedagogen. Wallin (1996) beskriver miljön som den tredje pedagogen i sin tolkning av Reggio Emilia filosofin. Att det ofta förekommer gemensamma drag i de olika inriktningarna är återkommande. ”I ur och skur” är det först och främst uterummet de syftar på men begreppet ”medforskare” återkommer i de båda inriktningarna och har samma tolkning. Att samspela med barnet och vara vägvisare som pekar ut möjligheter och vägval men inte beslutar åt barnet.

En inriktning eller profilering är egentligen en fördjupning åt något håll som till exempel utevistelse, musik, språk eller något annat. I huvudsak följer de alla samma riktlinjer i form av styrdokument. De kommunala förskolorna följer den gällande läroplanen för förskolan (Skolverket, rev. 2010). De enskilt drivna förskolorna är dock inte skyldiga att följa läroplanen men måste uppfylla vissa kriterier för att bli godkända för verksamhet av kommunen. Speciellt gäller detta om skolan ska erhålla bidrag från Skolverket (Skolverket, 2011a). Förutsättningar som till exempel utbildad personal, lämplig storlek på barngrupper, barn med särskilda behov ska få dessa tillgodosedda och all verksamhet ska utgå ifrån individens behov (Skolverket, 2011b)

I Lpfö 98 som gäller för de kommunala förskolorna finns riktlinjer för barns delaktighet och inflytande i förskolan och de tydliggör att förskolan ska förbereda barnen på vad som gäller i ett demokratiskt samhälle ifråga om ansvar, delaktighet, rättigheter men även skyldigheter. I densamma står också att barnens intressen ska tillvaratas, deras erfarenheter ska vara en grogrund till motivation och drivkraft för lärande. För att detta ska kunna uppnås är delaktighet och inflytande från barnen en förutsättning. Pramling och Sheridan (2003) har genom att studera flertalet studier kommit fram till slutsatsen att för att barn ska kunna föra sin egen talan måste de göras delaktiga i både beslutsprocesser och pedagogiska processer. Att kunna anta barnperspektiv är en förutsättning för hur vet pedagogerna annars att barnen görs delaktiga?

2.2 Barnperspektiv och barns perspektiv

Det är lätt att förväxla barns perspektiv med barnperspektiv. Det första innebär att genom att kommunicera med barnen blir varse om vilka intentioner och erfarenheter som barnet har menar Johansson och Pramling (2003). Pramling och Sheridan påpekar även att för att kunna förstå barns perspektiv måste den vuxne ha kunskap om barns lärande och lyssna till vad barnen har att förmedla. De påtalar också att det inte är en förutsättning att barnet har språket innan barnets kan göras delaktigt som många forskare verkar tro utan då handlar det om att först och främst tolka barnets agerande och att barnet har den förmåga och kompetens som krävs för att kunna genomföra vissa saker med rätt hjälp och stöd från förstående vuxna som ser och hör barnet. Pramling och Sheridan (2003) påtalar flera studier som visat att för att vuxna ska kunna göra barn delaktiga måste de vara medvetna om sin egen kunskapssyn och barnsyn. Hur vet den vuxne då att barnets perspektiv tolkats på rätt sätt? Pramling och Sheridan anser att för att få reda på detta måste det hela tiden utvärderas och dokumenteras, så kallad pedagogisk dokumentation. Men för att kunna utvärdera måste dokumentationen analyseras och då helst tillsammans med barnen.

Att anta barnperspektivet som vuxen kan ofta misstolkas med barns perspektiv eftersom barnperspektivet är något som vuxna använder och många gånger tror de att de ser ur barns perspektiv fast det inte riktigt är samma sak. När vuxna antar barnperspektiv gör de det i syfte att få med barnens syn på saker och de tror sig veta barnens bästa. Men vad är det som säger att det är det bästa för barnen om de inte lyssnat på barnens intentioner innan?

Ekelund och Dahlöf (2005) förklarar barnperspektiv på detta sätt: Att försöka sätta sig in i barnets livssituation genom dialog och att genom denna förståelse försöka se till att barnet får sina behov tillgodosedda och att försöka förverkliga det man genom sin tolkning uppfattar som barnets önskan. Det är som sagt inte lätt att skilja dessa två begrepp åt och inte heller verkar det vara möjligt att verka för barnets bästa om man inte lyssnat och kommunicerat med barnet innan så man verkligen vet vad barnet vill enligt litteraturen och forskarna.

Vad kännetecknar då en bra förskola och varför är det så viktigt med barns delaktighet? I Sheridans (2001) studie visar det sig att förskolor som bedömdes vara av hög kvalitet verkade pedagoger som lade fokus på samspelet med barnen. I övriga studier bland annat Sheridan och Pramling (2001) står det klart att förskolor som anses vara av bra kvalitet låter barnen påverka beslut och känna delaktighet. Pramling och Sheridan (2003) menar att barns delaktighet inte bara är en demokratisk rättighet utan också en förutsättning för lärande, en pedagogisk utgångspunkt.

2.3 Reggio Emilia

Reggio Emilia är inte ett pedagogiskt program utan ett förhållningssätt till barn (Gedin och Sjöblom, 1995). De betonar att pedagogerna inom Reggio Emilia är noga med att framhålla processen, inte det färdiga resultatet och detta resultat är frukten av ett samarbete mellan barn och vuxna. En gemensam process där pedagogen är medforskare. Pedagogerna använder sig mycket av bild men framhåller att bilden bara är ett av de hundra språk som barnen använder.

Malaguzzi, en av grundarna till Reggio Emilia filosofin, sammanfattar verksamheten i Reggio Emilia med två ord, utforskande och delaktighet (Reggio Emilia institutet, 2011). Åberg och Lenz Taguchi (2009) kallar filosofin Lyssnandets pedagogik och syftar på hur pedagogerna försöker se och höra barnen. Det är barnen som är grundpelarna och det är kring dem och deras kompetens pedagogerna bygger verksamheten. Åberg och Lenz Taguchi menar också att för att barnen ska förstå vad demokrati innebär måste vuxna tro på barnens förmågor och gemensamt reflektera tillsammans med barnen. Det handlar om att ge allas tankar och åsikter utrymme och därigenom skapa förståelse för olikheter och allas rätt till sin åsikt. Det är också viktigt att poängtera enligt Åberg och Lenz Taguchi att barns delaktighet inte handlar om att barnen får ta allt ansvar och göra som de vill utan det innebär ett förhållningssätt till varandra och att veta när de vuxna ska kliva in och sätta gränser för vad som är acceptabelt.

Reggio Emilia filosofin handlar mycket om miljöns utformande och många förskolor med inriktningen har stora öppna ytor, torg, som fungerar som mötesplats där det är meningen att barnen ska göra sin röst hörd. Det påminner om piazzorna i Italien där Reggio Emilia filosofin har sina rötter och piazzorna användes för att framföra tankar och åsikter (Wallin, 1996). Vidare brukar det finnas en ateljérista som jobbar enbart med bild och form i en ateljé som barnen får besöka i mindre grupper. Detta återfinns inte på alla Reggio Emilia inspirerade förskolor utan idag är många kommunala förskolor Reggio Emilia inspirerade och då har de på det stora hela valt ut delar av filosofin som passar förskolans verksamhet. De får då inte kalla sig Reggio Emilia förskolor utan de kallar sig istället Reggio Emilia inspirerade förskolor.

3 Metod

Komparativ studie, en beskrivande studie där man gör en jämförelse mellan olika objekt (Denk, 2002) är vad jag inriktat mig på. Jag kommer att göra en jämförelse mellan två olika typer av verksamhet. Denk kallar det dikotomier då man jämför två typer istället för flera. Denk menar att komparativa studier i första hand genomförs för att beskriva och förklara något och då detta är mitt syfte med studien så är detta anledningen till att jag valt denna metod. Komparativa studier är också ett komplement till redan existerande empiriska aspekter enligt Denk och då både Reggio Emilia filosofin som pedagogisk inriktning och Lpfö 98 som styrdokument redan varit föremål för en hel del forskning är mitt syfte att min undersökning ska vara ett komplement till tidigare forskning.

3.1 Urval

Efter rådgörande med en kontakt på barn och elevhälsan som har god kännedom om förskolornas verksamhet i regionen kontaktade jag två förskolor som jobbar Reggio Emilia inspirerat och två traditionella förskolor. Detta gjordes via telefonsamtal då jag informerade om min undersökning och frågade om det fanns tid och möjlighet att avsätta till intervjuer under höstterminens början då jag var fullt medveten om den tidsbrist som råder med inskolningar och omstruktureringar. Jag fick ett positivt bemötande från samtliga tillfrågade och intervjuerna bokades. Det personliga urvalet gjordes av förskolorna själva då de utgick ifrån vilka som var intresserade och hade möjlighet att ställa upp. Det enda som jag poängterade var att det endast var förskollärare jag ville intervjua då min studie riktar sig mot deras syn på barns inflytande.

3.2 Genomförande

Jag valde att utföra intervjuer med öppna frågor då mitt syfte var att få en dialog och diskussion som kunde vidareutvecklas under samtalets gång. Det var den kvalitativa metoden som var intressant då Backman (2008) beskriver det som att det intressanta är hur individen tolkar sin omgivning och uppfattar den. Backman talar om att använda hur- och varför frågor för att uppnå detta syfte. Kvale och Brinkmann (2009) beskriver metoden som ett socialt samspel mellan intervjuaren och respondenten i syfte att uppnå kunskap.

Jag valde att göra fyra intervjuer på fyra olika förskolor. En förskollärare från varje verksamhet. I två av de fyra intervjuerna valde jag att använda mig av stödord som jag antecknade under samtalets gång och vid de två övriga använde jag en diktafon för dokumentation. Detta urval gjordes efter de förutsättningar som rådde vid intervjutillfället och även efter hur bekväm den intervjuade kände sig med att bli inspelad. Vid ett tillfälle var det helt enkelt inte lämpligt att använda sig av diktafon då både barn och andra pedagoger befann sig i samma lokal. Ett problem jag tog med i beräkningen var hur lätt det är att bli fixerad vid utrustningen som används för inspelning. Detta blev också tydligt då de intervjuade ofta

fixerade blicken vid diktafonen i intervjuens början men då detta glömdes bort under intervjuens gång valde jag att fortsätta inspelningen istället för att gå över till anteckningar. Jag har med diktafonen och anteckningar ändå kunnat uppnå det resultat jag eftersträvade för att kunna genomföra min undersökning och då intervjuerna var av diskussionskaraktär handlar det mycket om att få den intervjuade att känna sig avslappnad och våga formulera sina egna tankar i ord med så få störelsemoment som möjligt. Björndal (2007) pekar på fördelarna med att använda sig av ljud – och bildupptagning vid intervjuer och menar att fördelarna med dessa är att det är möjligt att återgå till att lyssna på dessa flera gånger och då uppfatta saker som man först missat. Videokameran har fördelen att kunna ge fler nyanser än diktafonen men då Björndal (2007) talar om att det i första hand är samtalet i sig som är av intresse så tog jag beslutet att detta var viktigare för mig och min undersökning än de eventuella obehag en videokamera kunde medföra.

Tyvärr råkade jag ut för ett tekniskt missöde vid just de två tillfällena som jag använde diktafonen. Intervjun med Gunilla på Reggio Emilia 1 har överhuvudtaget inte spelats in och då jag upptäckte detta när jag lämnat förskolan skrev jag ner stödord då jag fortfarande hade intervjun färsk i minnet. Inte heller intervjun med Petra på Icke profilerad 1 kom med i sin helhet men i den intervjun var det endast den sista frågan som inte registrerats. Jag valde att även där skriva ner stödord. Då jag upptäckte vad som hänt och att data förlorats var första tanken att göra om intervjuerna men efter noga eftertanke så valde jag att inte göra det utan att gå vidare med det material jag hade. Jag ansåg att risken att studien skulle se helt annorlunda ut om jag åter kontaktat Petra och Gunilla var övervägande och de negativa följderna skulle överväga de positiva. Studien är i första hand en komparativ sådan och jag vill poängtera att det är det som stått i fokus då den genomförts inte själva datainsamlandet i sig. Fokus har lagts på samtalen och resultaten av dessa. Hur stora skillnaderna är mellan de olika förskolorna eller likheterna. Kvale och Brinkmann (2009) betonar att i en kvalitativ intervju skapar man tillsammans istället för att samla ihop uttalanden. De gör jämförelsen att det inte handlar om att samla ihop uttalanden som man letar stenar på en strand (s.209) utan istället om att samtala om ett gemensamt intresse.

Björndal (2007) pekar på att det är viktigt att innan intervjutillfället informera om hur materialet kommer att behandlas och vilka etiska förhållningssätt som gäller. Jag inledde varje intervju med att delge respondenten ett informationsbrev om min studie och vilka etiska förhållningssätt jag valt att vidta. Kvale och Brinkmann (2009) benämner detta som informerat samtycke där man tydliggör för respondenten att deltagandet är frivilligt och att det är möjligt för den intervjuade att dra sig ur studien när den själv vill. Jag svarade på frågor angående studien om dessa fanns innan vi startade. Brevet fick respondenten behålla i syfte att kunna läsa igenom utförligare vid ett senare tillfälle och även för att kunna kontakta mig om några frågor uppstod i efterhand då det även innehöll kontaktuppgifter. Jag försökte underlätta genom att tala om att frågorna var av diskussionskaraktär och det inte fanns några rätt eller fel svar utan att vi helt enkelt bara skulle ha ett samtal, det som Kvale & Brinkman talar om när de beskriver intervjutillfället som ett socialt samspel. Genom att inte avbryta eller på annat sätt störa respondenten utan istället hålla ögonkontakt och inta en lyssnande position försökte jag även att ge personen så mycket utrymme som möjligt och endast göra några inlägg för att föra diskussionen vidare om den stannade av samt demonstrera att jag var intresserad av att höra det individuella perspektivet på frågeställningen istället för det som är politiskt korrekt enligt gängse normer.

3.3 Tillförlitlighet

Då intervjuerna har innehållit frågor av öppen karaktär lämnar det utrymme för respondenterna att uttrycka sig mer valfritt och att de i sin tur kan komma med motfrågor. Syftet med denna typ av frågor är just att få till stånd en diskussion för att få mer utvecklade svar. Svar som kanske inte uppnåts med mer strukturerade frågor. Intervjuaren har också försökt att förhålla sig neutral och inte ställa några ledande frågor eller öppet ge uttryck för gillande eller ogillande utan bara försökt leda diskussionen vidare då den stannat av med hjälp av följdfrågor. Inga försök att påverka respondenternas svar har utförts utan intervjuaren har medvetet försökt hålla en låg profil. Styrkan med att genomföra intervjuer är att det ger respondenterna en chans att komma till tals på ett sätt som kanske inte skulle komma fram vid observationer.

3.4 Felkällor

Eventuella felkällor som kan tas med i beräkningen skulle kunna vara att pedagogernas svar ibland kanske grundar sig mer på vad de tror att intervjuaren vill höra och efterfrågar än hur de egentligen agerar. Genom att intervjuerna är av diskussionskaraktär kan det hända att diskussionen leder in på ämnen som inte är relevanta och det är lätt hänt att intervjuaren genom sitt kroppsspråk värderar de svar respondenten ger vilket kan generera svar som inte var menade från början utan ett resultat av respondentens tolkning av svarens mottagande. Det är också troligt att detta även sker i omvänd ordning. Diskussionen/ intervjun ska i sin tur tolkas av intervjuaren och det är lätt att ställa sig mer positivt till en respondent som man fattat personligt tycke för och ger svar som stämmer överens med ens egen personliga uppfattning. Detta ger ju ofta upphov till ett mer omfattande material då diskussionen flödar mer naturligt än med någon som man inte får samma respons ifrån utan är svårare att få igång en diskussion med. Detta kan vara missvisande då det inte behöver vara så att personen agerar på ett annat sätt än de som är mer socialt kompetenta och kan uttrycka sig verbalt utan problem bara för att personen har svårare att uttrycka sig och få fram sitt budskap.

3.5 Etiska överväganden

Alla respondenter kommer att vara anonyma och även förskolornas namn vara fingerade. All data som tagits fram i samband med studien kommer att förvaras på Högskolan i Gävle och kommer inte att finnas tillgänglig för utomstående. I det informationsbrev (se bilaga nr1) som lämnades ut i samband med intervjutillfällena så fick respondenterna information om detta tillvägagångssätt. De informerades också om att de när som helst kunde kontakta mig för ytterligare frågor eller om de hade eventuella invändningar i ett senare stadium. Kontaktinformation står att utläsa i informationsbrevet som samtliga inblandade fick behålla. Allt i enlighet med Vetenskapsrådets fyra krav, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet, informationskravet och samtyckeskravet (Vetenskapsrådet, 2010).

4 Resultat och Analys

Jag har valt att sammanfatta intervjuerna i löpande text. Först kommer en presentation av deltagarna i studien och både deras namn och förskolor kommer att vara fingerade med tanke på etiska ställningstaganden gällande studiens utförande och deras rätt till anonymitet. För att enklare kunna överblicka resultaten så har jag valt att benämna de två Reggio Emilia inspirerade förskolorna som *Reggio 1* och *Reggio 2*. De två Icke profilerade som *Icke profilerad 1* och *Icke profilerad 2*. Genom att istället för att skriva ut frågorna i sin helhet skriva dem som teman för diskussion vill jag återknyta till studiens komparativa fokus och inriktning mot samtals innehåll inte själva frågeställningen.

Petra jobbar på förskolan Getingen, *Icke profilerad 1*, och har jobbat som förskollärare sedan 2008. Petra har innan dess vikarierat på andra förskolor en kortare period innan hon började på Getingen

Pia jobbar på förskolan Enen, *Icke profilerad 2*, och har arbetat där sedan 2010. Pia började på Enen direkt efter avslutad förskolläraryr utbildning.

Karin jobbar på Svampen som är en Reggio Emilia inspirerad förskola, *Reggio 1*. Hon har arbetat sedan 1974 men då på en annan förskola som även den var Reggio Emilia inspirerad. Hon utbildade sig till förskollärare sent i livet. Hon var i 50-årsåldern.

Kerstin har jobbat på Kotten, *Reggio 2*, sedan 5 veckor tillbaka. Hon har jobbat inom förskolan i 13 år.

Jag startade intervjuerna med att fråga *hur länge de jobbat på förskolan?* Resultat kan ses ovan.

Barnperspektiv

Petra, *Icke profilerad 1*, ansåg att det först och främst handlar om att lära känna barnet och föräldrarna för att kunna se ur barnets perspektiv. Fånga barnet och lyssna in det. Se individen. Pia, *Icke profilerad 2*, tycker att det handlar om ansvar att förenkla för barnen att ta ansvar och att sätta sig in i situationen. Hur tänkte barnet? Inte lägga in vuxenperspektivet utan verkligen försöka lyssna in barnet. Pia tyckte också att många vuxna har förutfattade meningar när det gäller detta och uppfattar det som något negativt. De intar en negativ attityd redan från början. Karin, *Reggio 1*, använde nästan exakt samma ord som Petra, *Icke profilerad 1*, för att beskriva barnperspektivet. Hon tyckte det viktigaste var att lära känna barnet först innan man kunde göra något ställningstagande. Kerstins, *Reggio 2*, åsikt om detta var att verksamheten måste utgå ifrån barnen. Det handlar om människosyn att alla har samma rättigheter och lika värde oavsett ålder. De är alla eniga om att det handlar om att lära känna barnet. Pia, *Icke profilerad 2*, var dock till skillnad från de andra av åsikten att barnperspektivet har en negativ klang i vuxenvärlden.

Verksamhetsplanering

Samtliga svarade att det handlar om att fånga in barnens intressen speciellt inför teman. Det spelar ingen roll om du planerar och barnen inte är intresserade av det du planerat. Petra, *Icke profilerad 1*, ger exempel på att det inte går att planera utan att ta hänsyn till barnens

intresseområden, ständig förändring och ständig diskussion. Vad har just den här barngruppen för behov. Varje höst handlar det om en process som innebär att pedagogerna måste känna in den nya barngruppen. Absolut inte köra på i gamla hjulspår och göra som man alltid gjort. Så jobbar vi inte här säger Petra bestämt. Även hon talar om storleken på barngrupperna som förhindrar barns inflytande eftersom det blir sådant högt tryck på personalen som inte räcker till. Hon talar om att det blir förvaring och det är det sista de vill. Pia, *Icke profilerad 2*, tycker inte att det finns resurser till detta på hennes förskola idag då de skulle behöva mer personal och mindre barngrupper för att genomföra detta. Pia önskar att det fanns större möjlighet till att dela upp barnen i det hon kallar intressegrupper så att man kunde tillgodose barnens intressen mer. På Karins förskola, *Reggio 1*, jobbar de mycket med stationer där barnen själva väljer var de vill vara och vad de vill göra. Detta sker på eftermiddagarna och Gunilla menar att det är genomförbart då de har lagom stora barngrupper och tillräckligt med personal. Kerstin, *Reggio 2*, talar om sin egen värdegrund och att vara flexibel efter gruppens behov.

Både Petra, *Icke profilerad 1*, och Pia, *Icke profilerad 2*, talar om att de hindras i sitt arbete av bristande resurser i form av för lite personal och för stora barngrupper. De menar att de inte kan uppfylla alla önskemån de har då det gäller barnperspektiv vid verksamhetsplanering eftersom det helt enkelt inte går på grund av denna brist. Karin, *Reggio 1*, däremot är av en helt annan åsikt eftersom hon inte upplever samma brist på resurser som de andra två.

Barns inflytande

De är åter eniga. Det är jätteviktigt. Petra, *Icke profilerad 1*, säger att verksamheten handlar om barnen att de ska känna meningsfullhet och att de ska känna trygghet. Kerstin, *Reggio 2*, menar att hela grunden till verksamheten är barnen. Det handlar inte om vad jag vill säger hon utan om vad barnen vill. Vi formar verksamheten med hjälp av barnen. Dessutom måste vi vara lyhörda speciellt om de inte har språket. Då får vi använda oss av kroppsspråket. Tolka så gott det går.

I den här frågan står de enade och det är endast Kerstin, *Reggio 2*, som avviker genom att påtala de barn som ännu inte har språket men hon menar att det ändå inte är något hinder i frågan eftersom det finns andra sätt att kommunicera på.

Daglig verksamhet

Petra, *Icke profilerad 1*, tycker att de ska få välja teman på samlingar, vilka aktiviteter de ska ha men poängterar också att det inte bara handlar om val utan om att barnen ska känna att det finns intresserade vuxna runt dem som ser och hör dem. Pia, *Icke profilerad 2*, tycker att det innebär valmöjligheter att barnen ska få välja aktivitet och att inte behöva var tillsammans i hela gruppen jämt.

Karin, *Reggio 1*, talar också om val och att kunna dela upp barnen. Vill några vara inne och andra vara ute så ska det var möjligt till exempel. Hon anser att på hennes förskola så har de den möjligheten. De behöver inte hela tiden vara i helgrupp. Kerstin, *Reggio 2*, anser att barnen ska få påverka mycket av verksamheten. Hon menar att barnen inte är lika begränsade i sitt tänk som vuxna. Återigen handlar det om att lyssna in dem anser Kerstin och framförallt tro på det kompetenta barnet. Tillåta dem att vara med och våga släppa på kontrollen som vuxen

De talar alla om möjligheten att välja men Pia, *Icke profilerad 1*, talar återigen om gruppstorleken som ett hinder och Karin, *Reggio 1*, påtalar att de har fler valmöjligheter på hennes förskola genom att de inte alltid behöver vara tillsammans i helgrupp då de har tillräckligt med personal för att kunna dela upp barnen i mindre grupper till exempel om några barn vill vara inomhus medan andra kanske hellre vill vara ute. Kerstin, *Reggio 2*, är den som påtalar det kompetenta barnet och att våga släppa kontrollen som vuxen.

Skillnader mellan olika förskolor

De har alla erfarenheter av detta. Petra, *Icke profilerad 1*, pekar på praktikplatser hon haft under sin utbildning och menar att hon upplevt ställen där de kör på i gamla hjulspår och inte varit mottagliga för något nytt. Vi gör som vi alltid har gjort. Petra tycker att det hon lärt sig av dessa är hur hon inte ska jobba. Pia, *Icke profilerad 2*, har upplevt liknande situationer på sina praktikplatser och hon reagerade även på att det ofta inte fanns material som var tillgängliga för barnen. De måste alltid be om hjälp för att komma åt det. Detta tycker Pia är fel. Karin, *Reggio 1*, jämför Reggio Emilia tänket idag och hur det såg ut när det var nytt. Hon gjorde bland annat studiebesök på en förskola som ligger långt före inom Reggio Emilia i en större stad och där de hämtat mycket inspiration till hennes egen förskola. Hon talar om att det i början handlade mest om miljöns utformning medan det idag mer inriktas på själva filosofin. Det är här hon ser de största skillnaderna mellan förskolorna. Kerstin, *Reggio 2*, menar att förhållningssätten skiljt sig åt på de ställen hon varit på. Människosynen och kunskapssynen skiljer sig åt. Kerstin menar återigen att värdegrunden på förskolan är nyckeln och att det handlar om att våga utmana barnen vilket inte alla gör.

Både Pia, *Icke profilerad 2*, och Karin, *Reggio 1*, är inne på miljöns utformning medan Petra, *Icke profilerad 1*, och Kerstin, *Reggio 2*, mer är inne på tankesättet. Karin, *Reggio 1*, talar å andra sidan om hur utvecklingen har gått från miljötank till mer filosofi och syftar då på Reggio Emilia filosofin där hon har sina erfarenheter.

4.1 Resultatanalys

Jag presenterar här de likheter och olikheter som trätt fram i resultaten.

4.2 Likheter

De var alla ense om att det handlade om att lyssna på barnen och att lära känna dem för att kunna anta barnperspektiv och de ansåg att verksamheten bygger på barnen. Samtliga tyckte att det var viktigt att fånga barnens intressen speciellt inför planering av temaverksamhet. De påpekar att gruppstorlek kan vara både ett hinder och en möjlighet då det gäller barns delaktighet. Alla var ense om att barnens inflytande på verksamheten är jätteviktigt och de vill att barnen ska ha valmöjligheter då det gäller aktiviteter på förskolan. De har alla upplevt skillnader på synsätt på barns inflytande mellan förskolor och samtliga tillfrågade tror på barnet och dess kompetens.

4.3 Olikheter

Den största skillnaden upplever jag vara mellan Karins, *Reggio 1*, förskola och de andra då det gäller storleken på barngrupperna. Hon är den enda av de tre som verkar tycka att de har de resurser och möjligheter som behövs för att kunna driva den verksamhet som de själva önskar. De andra talar om sina begränsningar då det gäller barns delaktighet på grund av för stora barngrupper och brist på personal.

Pia, *Icke profilerad 2*, talar om att många vuxna har en förutfattad negativ attityd till att anta barnperspektiv. De håller fast vid vuxenperspektivet.

Petra, *Icke profilerad 1*, talar om förvaring av barn när det blir för högt tryck på personalen och grupperna blir för stora på sin förskola och att detta måste motarbetas.

Karin, *Reggio 1*, däremot talar om hur deras tillgång på resurser leder till att barnen kan ges fler valmöjligheter till exempel ifråga om ute- eller innevistelser. Alla behöver inte vara överallt samtidigt utan man har personal så att man kan dela upp dig. Hon beskriver också hur de jobbar med stationer där barnen själva får välja aktivitet.

Kerstin, *Reggio 2*, har överhuvudtaget en mer abstrakt syn på barns inflytande och delaktighet än de andra. Hon poängterar värdegrund och människosyn som sina grundpelare då det gäller verksamheten och samvaron med barnen. De andra ger mer praktiska exempel på hur de går tillväga.

Karin, *Reggio 1*, är den som jobbat längst inom förskolan och det märks då hon har mer erfarenhet av hur förskolornas utveckling sett ut sedan 70-talet. Hon påpekar hur Reggio Emilia filosofin i Sverige i början mest fokuserat på miljöns utformning nu mer har fokus på själva filosofin och detta kan ju Kerstin, *Reggio 2*, vara ett exempel på då hon talar om värderingar och människosyn istället för miljö eller praktiska möjligheter.

Pia, *Icke profilerad 2*, talar dock också om miljöns utformning då det gäller barns möjligheter att själva få tillgång till material på förskolan och hur hon personligen upplevt stora skillnader då det gäller detta men däremot så vet man ju inte om detta beror på vilken pedagogik som används på de ställen Pia pratar om så att dra några sådana paralleller går inte i nuläget.

4.4 Resultatdiskussion

Enligt de resultat som framkommit under intervjuerna så är det inga märkbara skillnader mellan de olika pedagogernas syn på barns inflytande. Ett något överraskande resultat om man syftar till Reggio Emilia filosofins tidigare försprång på området så kan det leda till förväntningar om att de pedagoger som jobbar Reggio Emilia inspirerat skulle utmärka sig mer i de här sammanhangen än vad de gjorde i de här intervjuerna. Å andra sidan är det glädjande att upptäcka att de icke profilerade förskolorna ligger så nära och ibland t o m har ett försprång när det gäller synsättet på barn och barnperspektiv. Det hände flera gånger att svaren var i stort sett identiska och det inte gick att urskilja några olikheter mellan synsätten på de olika förskolorna vare sig de var profilerade eller inte.

Sheridan (2001) anser att det som utmärker en förskola med hög kvalitet är en som värdesätter samspelet med barnen och även Sheridan och Pramling (2001) påtalar att förskolor där pedagoger verkar som lägger fokus på barns känsla av delaktighet står högt i kurs och med tanke på de resultat som framkommit i denna undersökning så skulle dessa förskolor som deltagit vara förskolor av bra kvalitet. Respondenterna betonar starkt att delaktighet och inflytande från barnen är av vikt för själva verksamheten eftersom de bygger den runt barnen och utan deras medverkan skulle det inte finnas någon verksamhet att tala om enligt förskollärarna.

En av förskollärarna, Pia *Icke profilerad 2*, påtalar brister i miljön. Hon är missnöjd då hon anser att barnen inte själva kan förse sig med material utan måste be pedagogerna om hjälp. Enligt Wallin (1996) är miljön den tredje pedagogen och något som främst utmärker Reggio Emilia filosofins verksamhet men den återkommer även i andra pedagogiska inriktningar som till exempel ute pedagogiken. Då Pia arbetar på en icke profilerad förskola har de inte samma betoning på miljön men om det finns önskemål, vilket verkar vara klarlagt i Pias fall, så kan det ut finnas anledning till att se över möjligheterna och göra en utvärdering då det gäller en förändring av miljös utformning på förskolan.

De olikheter som visade sig var inte på själva synsättet utan på hur förskollärarna såg på sina förutsättningar på den egna förskolan. Karin på Reggio 1 var den enda som tydligt uttalade sig positivt om de resurser hennes förskola hade och som ledde till att de kunde genomföra sin verksamhet på det sätt de själva önskade. Hon ansåg att de hade möjlighet att dela upp barnen i mindre grupper och ge dem fler valmöjligheter då det gällde saker som utevistelse eller innevistelse. De behövde inte genomföra alla aktiviteter i helgrupp på grund av sådana saker som personalbrist utan hade valmöjligheter som de andra deltagarna inte ansåg sig ha. Karins förskola är också den enda som enligt dessa resultat jobbar med stationer där barnen väljer aktiviteter.

Kerstins, Reggio Emilia 2, sätt att uttala sig mer teoretiskt än de andra kan ju ha sin utgångspunkt i Reggio Emilia filosofins grunder där de inriktar sig på själva förhållningssättet och inte på färdiga mallar som används i praktiken. Filosofin i sig är menad som en flexibel sådan som ska följa tiden och barnets behov med stöd av förstående vuxna. Ett samspel. Å andra sidan är Lpfö 98 också tänkt att följa sin tid och även den påtalar att verksamheten byggs på barnen och deras behov och intressen. Karin jobbar även hon på en Reggio Emilia inspirerad förskola men uttalar sig ändå mer om hur verksamheten går till mer praktiskt så det verkar inte vara omöjligt att omsätta filosofin i mer praktiska beskrivningar. Men samtidigt

påtar även hon att Reggio Emilia gått från att vara en mer utpräglad syn på miljöns utformning till ett mer filosofiskt synsätt idag än hon tidigare upplevt.

Enligt ett tidigare examensarbete av Södergren & Wiking (2008) som menar att Reggio Emilia filosofin påverkat Lpfö 98:s utformande och att läroplanen har starka influenser från just den inriktningen så skulle ju det kunna vara svaret på varför svaren är så likvärdiga från studiedeltagarna. En annan förklaring skulle kunna vara att i likhet med Malaguzzis intention med Reggio Emilia filosofin att den inte skulle vara en färdig pedagogik utan ett förhållningssätt som skulle utvecklas med sin tid även läroplanen för förskolan följer samma tanke genom att ständigt utvecklas och revideras. Så skulle det kunna vara så att resultaten har med vilka influenser som påverkar samhället i stort att göra. Hur ser samhällets behov och normer ut just idag och därmed hur ser då våra krav på förskolans uppdrag ut? Förskolan är en spegling av samhället och en introduktion till samhället i miniformat. Idag har vi ett samhälle som ger sina medborgare rätt till inflytande och delaktighet genom till exempel rösträtt. Vi gemensamt ansvar för att utforma det samhälle vi vill leva och verka i.

Trots de goda intentioner som pedagogerna har med verksamheten och den vilja som finns att låta barnens röst bli hörd och aktivt delta i verksamheten hindras dessa av sådana saker som för stora barngrupper och brist på personal enligt studiedeltagarna. Pramling och Sheridan (2003) tar upp denna problematik då de menar att barn blir mindre kreativa och att det indirekt hindrar barns delaktighet och möjlighet att påverka då pedagogerna har en läroplan att följa som innebär regler och struktur. Det blir svårt att fånga individen med dess egna erfarenheter och önskningar när man har krav från så många olika håll menar de. Nu syftar de i första hand på skolan och kraven på ämneskunskaper som finns i den läroplanen men man kan dra paralleller till förskolan och det utökade uppdrag som även den fått i och med den reviderade läroplanen (Skolverket, 2010). Pedagogerna i studien påpekar flera gånger att kraven på dem ökar men inte resurserna för att kunna leva upp till dem. Detta är ett ämne som skulle kunna vara intressant att forska vidare i och göra en mer omfattande studie som tittar närmare på om denna problematik är något som återkommer i flera förskolor och vad som i så fall skulle kunna göras åt det. Det skulle också vara intressant att undersöka vidare varför det just på Karins, Reggio 1, förskola fungerar bra med de resurser de har. Ibland kan det vara en god idé att utvärdera varför det fungerar istället för varför det inte gör det.

5 Referenser

- Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Björndal, C. R. P. (2007). *Det värderande ögat*. Stockholm: Liber.
- Denk, T. (2002). *Komparativ metod - förståelse genom jämförelse*. Lund: Studentlitteratur.
- Ekelund, G. & Dahlöf, A-M. (2005). *Skarpa lägen*. Stockholm: UR.
- Gedin, M. & Sjöblom, Y. (1995). *Från Fröbels gåvor till Reggios regnbåge*. Stockholm: Bonnier Utbildning AB.
- Grut, K. (2008). *Exemplet Reggio Emilia, pedagogik för demokrati och lokal utveckling*. Stockholm: Premiss förlag.
- Johansson, Bo & Svedner, Per Olov (2006) *Examensarbetet i lärarutbildningen*. Uppsala: Kunskapsföretaget i Uppsala AB.
- Johansson, Eva & Pramling Samuelsson, Ingrid. (2003). *Barns perspektiv och barnperspektiv i pedagogisk forskning och praxis*. Pedagogiskforskning i Sverige. 8(1-2).
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Läraryrket (2004) *Lärarens handbok - skollag, läroplaner, yrkesetiska principer, FN's barnkonvention*. Stockholm: Läraryrket.
- Lärarnas nyheter. Hämtad från internet den 15 november 2011
<http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2011/04/11/fran-krigsdamm-varldsberomda-forskolor>
- Nikolajeva, M.(2004). *Barnbokens byggklossar*. Lund: Studentlitteratur.
- Pramling Samuelsson, I & Sheridan, S. (2003). Delaktighet som värdering och politik. *Pedagogisk forskning i Sverige* 2003 årg. 8 nr 1-2, 1-5.
- Reggio Emilia institutet.(2011). Hämtad från internet den 15 oktober 2011
www.reggioemilia.se
- Sheridan, S.(2001). *Pedagogical quality in preschool. An issue of perspectives*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Sheridan, S. & Pramling Samuelsson, I. (2001). *Children's conceptions of participation and influence in pre-school. A perspective on pedagogical quality*. Contemporary Issues in Early Childhood, 2 (2), 169 – 194.
- Skolverket. Hämtad från internet den 15 november 2011.
http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.73360!Menu/article/attachment/enskilda%2520f%25F6rskolor%2520-%2520i%25E5ng%2520version20100909.pdf

Skolverket. Lagar och förordningar. Hämtad från internet den 15 november 2011.
http://www.skolverket.se/lagar_och_regler/2.2455/enskilt-drivna-forskolor-1.73422

Södergren, E. & Wiking, P.(2008). *Hur ser Reggio Emilias filosofi ut när den lyfts in i ett annat sammanhang?* (studentuppsats) Borås: Högskolan i Borås.

Svenskt näringsliv (2011b). Hämtad från internet den 14 november 2011.
http://www.svensktnaringsliv.se/fragor/konkurrens_i_vard_skola_och_oms/kommun-hungrar-efter-privata-forskolor_137724.html

Svenskt näringsliv(2011b). Hämtad från internet den 14 november 2011.
http://www.svensktnaringsliv.se/fragor/utbildning_som_bransch/foraldrar-mer-nojda-med-enskilt-drivna-forskolor_116922.html

Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö98*. ([Ny, rev. utg.]). Stockholm: Skolverket

Vetenskapsrådet. (2004). *Forskningsetiska principer inom humanistisksamhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wallin, K. (1996). *Reggio Emilia och de hundra språken*. Stockholm: Liber.

Åberg, A. & Lenz Taguchi, H. (2009). *Lyssnandets pedagogik – etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. Stockholm: Liber.

6 Bilagor

6.1 Bilaga 1

Informationsbrev

Jag heter Martina Andersson och studerar till förskollärare via Gävle högskola. Jag skriver just nu mitt examensarbete på 15 hp som kommer att handla om barns inflytande och att anta ett barnperspektiv då man planerar den dagliga verksamheten på förskolan. Jag kommer att lägga fokus på eventuella olikheter kontra likheter mellan en Reggio Emilia inspirerad förskola och en som inte är Reggio Emilia inspirerad.

Att just detta ämne ligger till grund för min studie beror på att mina egna barn tidigare gått på en Reggio Emilia inspirerad förskola och det var just denna filosofi som inspirerade mig till mitt framtida yrkesval.

Jag har valt att använda mig av intervjuer med hjälp av en diktafon i den här studien och jag kommer att göra två intervjuer med förskollärare från två olika förskolor. Min studie kommer att pågå under hösten 2011 och allt material kommer att behandlas konfidentiellt. Inga namn eller platser kommer att förekomma i materialet utan de kommer att vara fingerade. Rapporten kommer av etiska skäl inte heller att finnas tillgänglig annat än på högskolan i Gävle då den ingår i ett examensarbete inom pedagogik nu under hösten 2011.

Mvh Martina Andersson

XXX-XXX XX XX

XXX@XXX.XX

Handledare vid Högskolan i Gävle:

Johan Liljestränd

XXX-XXX XX XX

XXX@XXX.XX

6.2 Bilaga 2

Frågor till förskollärare angående barns inflytande på förskolans verksamhet:

- 1 . Hur länge har du jobbat på förskolan?
2. Vad innebär att anta ett barnperspektiv för dig?
3. Använder du dig av detta då du planerar verksamheten och i så fall på vilket sätt?
4. Tycker du att det är viktigt att barnen har inflytande på verksamheten och i så fall hur?
5. Vad anser du att barnen har rätt att påverka då det gäller den dagliga verksamheten på förskolan?
6. Har du upplevt någon skillnad mellan förskolornas synsätt på barns inflytande där du jobbat? I så fall hur?